

REKOMENDACIJOS

KOMISIJOS REKOMENDACIJA (ES) 2016/1117

2016 m. birželio 15 d.

Graikijos Respublikai dėl konkrečių skubių priemonių, kurių Graikija turi imtis, kad būtų atnaujintas perdavimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 604/2013

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį,

kadangi:

- (1) Europos Žmogaus Teisių Teismui (EŽTT) ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismui (ESTT) priėmus du sprendimus ⁽¹⁾, kuriais nustatyta sisteminių Graikijos prieglobsčio sistemos trūkumų, dėl kurių pažeidžiamos pagrindinės tarptautinės apsaugos prašytojų, pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 343/2003 ⁽²⁾ perkeltų iš kitų valstybių narių į Graikiją, teisės, valstybės narės 2011 m. sustabdė tarptautinės apsaugos prašytojų perkėlimą į Graikiją pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 604/2013 ⁽³⁾ (toliau – Dublino reglamentas);
- (2) Europos Tarybos Ministrų Komitetas, remdamasis pažangos ataskaitomis, kurias Graikija privalo teikti siekdama įrodyti, kad vykdo sprendimą, ir iš Graikijoje veikiančių NVO ir tarptautinių organizacijų, pavyzdžiui, Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro (UNHCR), gautais įrodymais, padėtį Graikijoje stebi nuo tada, kai EŽTT 2011 m. priėmė sprendimą byloje *M.S.S prieš Belgiją ir Graikiją*;
- (3) priėmus sprendimą byloje dėl M.S.S., Graikija įsipareigojo reformuoti savo prieglobsčio sistemą pagal nacionalinį prieglobsčio reformos ir migracijos valdymo veiksmų planą, pateiktą 2010 m. rugpjūčio mėn. ir persvarstytą 2013 m. sausio mėn. (toliau – Graikijos veiksmų planas). 2015 m. spalio 1 d. Graikija Tarybai pateikė Perkėlimo Europos Sąjungoje mechanizmo įgyvendinimo ir migrantų antplūdžio valdymo centrų kūrimo gaires; jose taip pat nurodyti tam tikri prioritetiniai veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti, kad prieglobsčio ir priėmimo srityse būtų užbaigti visi vykdytini veiksmai, dėl kurių susitarta;
- (4) 2016 m. vasario 10 d. Komisija Graikijos Respublikai parengė pirmąją rekomendaciją dėl skubių priemonių, kurių turi imtis Graikija, kad būtų atnaujintas perdavimas pagal Dublino reglamentą (toliau – pirmoji rekomendacija) ⁽⁴⁾. Nuo to laiko Graikijos valdžios institucijos, padedamos Komisijos, Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO), valstybių narių ir tarptautinių bei nevyriausybiinių organizacijų, nuolat stengėsi gerinti prieglobsčio sistemos veikimą pagal septynis pirmojoje rekomendacijoje nustatytus punktus;
- (5) kartu dėl dabar kilusios pabėgėlių ir migrantų krizės Graikijos prieglobsčio ir migracijos sistemos patiria didžiulį spaudimą, nes Graikija yra pirmoji atvykimo šalis vykstant rytinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu. 2016 m. sausio–balandžio mėn. į Graikiją atvyko daugiau kaip 157 000 neteisėtų migrantų. Priėmus Graikijai

⁽¹⁾ Sprendimas *M.S.S prieš Belgiją ir Graikiją* (Nr. 30696/09) ir Sprendimas *NS prieš Secretary of State for the Home Department*, C-411/10 ir C-493/10.

⁽²⁾ 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003 nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (OL L 50, 2003 2 25, p. 1).

⁽³⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013 6 29, p. 31).

⁽⁴⁾ 2016 m. vasario 10 d. Komisijos rekomendacija Graikijos Respublikai dėl skubių priemonių, kurių turi imtis Graikija, kad būtų atnaujintas perdavimas pagal Reglamentą (ES) Nr. 604/2013 (C(2016) 871 final).

skirtą pirmąją rekomendaciją, netrukus, 2016 m. kovo mėn., Europos Vadovų Tarybos ir Turkijos Vyriausybės nariai susitarė dėl ES ir Turkijos pareiškimo. Dėl šio pareiškimo gerokai sumažėjo kasdien į Graikiją iš Turkijos atvykstančių migrantų skaičius, tačiau kartu Graikijos valdžios institucijoms teko naujų pareigų ⁽¹⁾. Padėtis Graikijoje labai pasikeitė dar ir dėl to, kad buvo *de facto* uždarytas Vakarų Balkanų maršrutas ir trečiųjų šalių piliečiai nebegalėjo toliau keliauti. Dėl to Graikijoje įstrigo apie 57 000 neteisėtai atvykusių trečiųjų šalių piliečių ⁽²⁾. Perkėlimo Europos Sąjungoje mechanizmą tinkamai įgyvendino dar ne visos valstybės narės, taigi Graikija dar laukia, kol sumažės jos patiriamas spaudimas ⁽³⁾;

- (6) vadinamasis išankstinis registravimas pradėtas 2016 m. birželio 8 d.; juo siekiama užregistruoti visus į Graikiją iki 2016 m. kovo 20 d. neteisėtai atvykusius trečiųjų šalių piliečius, norinčius prašyti prieglobsčio ir nesikreipusius į Graikijos valdžios institucijas dėl savo atvykimo įteisinimo ⁽⁴⁾. Šią išankstinio registravimo veiklą vykdo Graikijos prieglobsčio tarnyba kartu su EASO, UNHCR ir Tarptautine migracijos organizacija (TMO), taip pat joms padeda Komisija. Išankstinio registravimo veikla bus vykdoma iki 2016 m. liepos mėn. pabaigos; numatoma, kad prieglobsčio greičiausiai prašys apie 50 000 asmenų, ir juos reikės apgyvendinti Graikijoje, kol bus priimtas sprendimas, ar jie atitinka tarptautinės apsaugos skyrimo, perkėlimo ar perdavimo kitai valstybei narei pagal Dublino reglamentą reikalavimus. Tikimasi, kad, kai asmenys jau bus iš anksto užregistruoti, palengvės ir paspartės oficialus tarptautinės apsaugos prašymų teikimas Prieglobsčio tarnybai. Taikant naują sistemą, atvirose priėmimo centruose pradės veikti grupės, asmenis registruojančios tiesiai apgyvendinimo vietose. Užregistravus, asmenims bus išduota oficiali prieglobsčio prašytojo kortelė. Manoma, kad po šio išankstinio registravimo prašymų suteikti prieglobstį 2016 m. greičiausiai bus bent keturis kartus daugiau nei 2015 m. (13 197);
- (7) nepaisant to, kad Graikija nuolat stengiasi gerinti savo prieglobsčio sistemą, dar reikia įdėti daug pastangų siekiant pažangos, kurios reikalaujama, kad būtų galima numatyti atnaujinti Dublino reglamente nustatytą perdavimą. Šioje rekomendacijoje nustatytos pagrindinės reformos sritys, kuriose Graikijos valdžios institucijos dar turi ištaisyti prieglobsčio sistemos trūkumus, nustatytus pirmiau minėtuose sprendimuose, kad pagal Dublino reglamentą būtų galima vėl vykdyti perdavimą;
- (8) 2016 m. kovo 7 d. Komisija iš Graikijos gavo pirmąją pažangos ataskaitą, kurioje pateikta informacija apie tam tikrą padėties pagerėjimą Komisijos pirmojoje rekomendacijoje nurodytose srityse. 2016 m. gegužės 18 d. ir birželio 8 d. raštuose Graikijos valdžios institucijos pateikė papildomą informaciją;
- (9) Komisija atkreipė dėmesį, kad padaryta pažanga reformuojant Graikijos nacionalinę teisę ir užtikrinant, kad naujos redakcijos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES ⁽⁵⁾ („Prieglobsčio suteikimo tvarka“) naujosios teisės nuostatos ir naujos redakcijos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/33/ES ⁽⁶⁾ („Priėmimo sąlygos“) tam tikros nuostatos būtų perkeltos į nacionalinę teisę. 2016 m. balandžio 3 d. Graikijos Parlamentas priėmė naują įstatymą (Įstatymas Nr. 4375/2016), bet dar ne visos nuostatos įsigaliojo ⁽⁷⁾;
- (10) po 2015 m. spalio 25 d. Europos vadovų aukščiausiojo lygio susitikimo Graikija įsipareigojo padidinti savo priėmimo pajėgumą ir iki 2015 m. pabaigos gebėti priimti iki 30 000 tarptautinės apsaugos prašytojų ir neteisėtų migrantų, o UNHCR pagal atskirą savo valdomą programą įsipareigojo bent 20 000 asmenų suteikti nuomos pašalpas bei taikyti priimančiosios šeimos programas; Graikija jau padarė tam tikrą pažangą – įsteigė kelis priėmimo centrus skubiai pagalbai teikti, ir, remiantis Graikijos valdžios institucijų 2016 m. birželio 10 d.

⁽¹⁾ ES ir Turkijos pareiškimas (2016 m. kovo 18 d.).

⁽²⁾ <http://www.media.gov.gr/index.php>, žiūrėta 2016 m. birželio 10 d.

⁽³⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai „Ketvirtoji perkėlimo Europos Sąjungoje ir į Europos Sąjungą ataskaita“, COM(2016) 416 final, 2016 m. birželio 15 d.

⁽⁴⁾ http://asylo.gov.gr/en/?page_id=1278

⁽⁵⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013 6 29, p. 60).

⁽⁶⁾ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (OL L 180, 2013 6 29, p. 96).

⁽⁷⁾ „Įstatymas Nr. 4375/2016 dėl Prieglobsčio tarnybos, Apeliacinės institucijos ir Priėmimo ir identifikavimo tarnybos struktūros ir veikimo, Bendrojo priėmimo sekretoriato įsteigimo, 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (nauja redakcija) ir kitų nuostatų perkėlimo į Graikijos nacionalinę teisę“, galima rasti adresu <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/bcc26661-143b-4f2d-8916-0e0e66ba4c50/o-prosf-pap.pdf>.

Kad Graikijos valdžios institucijos galėtų įgyvendinti visą įstatymą, dar reikia kelių įgyvendinimo aktų, t. y. ministerijos arba kartu su ministerija priimtų sprendimų.

paskelbtu kasdieniu pranešimu, dabar yra įsteigta per 50 000 laikinų priėmimo centrų skubiai pagalbai teiki ir nuolatinį priėmimo vietų, skirtų ir Graikijoje esantiems neteisėtiems migrantams, ir tarptautinės apsaugos prašytojams ⁽¹⁾;

- (11) nors Graikija labai padidino savo bendrą pajėgumą priimti ir neteisėtus migrantus, ir tarptautinės apsaugos prašytojus, dauguma tų priėmimo centrų yra tik laikinos vietos skubiai pagalbai teikti, keliuose tų centrų gyvenantiems asmenims sudarytos tik būtiniausios priėmimo sąlygos, t. y. tiekiamas maistas, vanduo, teikiamos sanitarinės paslaugos ir būtiniausia sveikatos priežiūra, o kituose nesirūpinama net būtiniausiais poreikiais ⁽²⁾. Nors labai trumpą laikotarpį, kol asmenis bus galima perkelti į geresnes vietas, to galbūt pakaktų, tos sąlygos ir infrastruktūra kol kas visiškai neatitinka Direktyvoje 2013/33/ES nustatytų tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo normų. Todėl labai svarbu, kad Graikija laipsniškai, tačiau skubiai, steigtų tinkamas specialiai prieglobsčio prašytojams skirtas ir tam tikrus standartus atitinkančias atviras priėmimo vietas ir užtikrintų pakankamai laikinų priėmimo centrų, kuriuose pabėgėlius būtų galima apgyvendinti, jeigu dėl nenumatyto antplūdžio nepakaktų apgyvendinimo vietų;
- (12) 2016 m. sausio mėn. Komisija ir UNHCR pasirašė Įgaliojimo susitarimą dėl iš viso 80 mln. EUR 20 000 atvirų apgyvendinimo vietų, pirmiausia skirtų tarptautinės apsaugos prašytojams, atitinkantiems perkėlimo reikalavimus, įsteigti ⁽³⁾. Iš pradžių tokios apgyvendinimo vietos bus steigiamos pagal UNHCR valdomą butų nuomos sistemą. Kol tos vietos steigiamos, kartu diskutuojama apie Įgaliojimo susitarimo peržiūrą, nes siekiama, kad būtų galima apie 6 000 vietų įsteigti ne butuose, bet perkėlimo centruose, taip pat siekiama patvirtinti, kad apgyvendintinoje tikslinėje grupėje galėtų būti ir prieglobsčio prašytojų, kurie nebus perkelti ir kurie pagal Dublino reglamentą galbūt ateityje galėtų būti perduoti Graikijai. Remiantis UNHCR 2016 m. birželio 6 d. duomenimis, įsteigtos 6 385 priėmimo vietos, skirtos perkėlimo prašytojams, dauguma tų vietų yra viešbučiuose ir butuose ⁽⁴⁾;
- (13) gerokai patobulintas regioninių prieglobsčio biurų steigimas. Graikijos teisės aktuose nustatyta, kad regioniniai prieglobsčio biurai turėtų būti steigiami Atikos regione, Salonikuose, Trakijoje, Epyre, Tesalijoje, Vakarų Graikijoje, Kretos, Lesbo, Chijo, Samo, Lero ir Rodo salose ⁽⁵⁾. Kol kas pradėjo veikti aštuoni regioniniai prieglobsčio biurai Atikoje, Trakijoje, Salonikuose, Lesbo, Samo, Chijo ir Rodo salose. Artimiausiais mėnesiais Atikos (Pirėjo) regione bus atidarytas papildomas regioninis prieglobsčio biuras. 2016 m. dar keturi regioniniai prieglobsčio biurai turėtų pradėti veikti Koso, Lero, Kretos (Heraklione) salose ir Vakarų Graikijoje (Patruose) – pastarojoje biuras turėtų pradėti veikti labai greitai. Taigi planuotus regioninius prieglobsčio biurus dar reikia įsteigti Tesalijoje (Vole) ir Epyre (Janinoje). Be to, Chijo ir Koso salose įsteigti du papildomi prieglobsčio skyriai, taigi dabar iš viso yra penki prieglobsčio skyriai (Amygdalezoje, Ksantėje, Patruose, Chijo ir Koso salose). Perkėlimo skyrius įsteigtas ir Alimos savivaldybėje, jis turėtų pradėti veikti 2016 m. liepos mėn.;
- (14) Graikijos valdžios institucijos savo pirmojoje ataskaitoje taip pat nurodė, kad tuo metu Prieglobsčio tarnyba, siekdama padidinti savo pajėgumą nagrinėti prašymus, samdė daugiau darbuotojų. Šiuo metu Prieglobsčio tarnyboje dirba 370 darbuotojų, taigi, palyginti su 2015 m., žmogiškųjų išteklių dabar dvigubai daugiau. Trečdalis jų dirba pagal terminuotas sutartis, finansuojamas iš įvairių ES ir EEE finansavimo šaltinių. Graikijos Parlamentas patvirtino dar 300 nuolatinį etatų, į kuriuos darbuotojai bus pasamdyti per ateinančius mėnesius ⁽⁶⁾. Tai skaičiuojama papildomai prie tų darbuotojų, kuriuos pagal terminuotas sutartis pasamdė UNHCR, ir valstybių narių ekspertų, kurie per EASO nustatytam laikotarpiui buvo paskirti dirbti Graikijos prieglobsčio tarnyboje. Tačiau akivaizdu, kad esamas ir planuojamas Prieglobsčio tarnybos darbuotojų lygis dar nepakankamas, kad būtų galima tinkamai išnagrinėti dabar gaunamus ir numatomus gauti prašymus. Graikija turėtų užtikrinti, jog Prieglobsčio tarnyba būtų toliau stiprinama skiriant gerokai daugiau darbuotojų ir materialinių išteklių, kad tarnyba pajėgtų nagrinėti prašymus suteikti prieglobstį, o šių prašymų daugėja. Taigi reikėtų atlikti poreikių

⁽¹⁾ <http://www.media.gov.gr/index.php>.

<http://rrse-smi.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=d5f377f7f6f2418b8ebadaae638df2e1>

Šie laikini (skubiai pagalbai teikti) ir nuolatiniai priėmimo centrai įsteigti Egejo jūros salose migrantų antplūdžio vietose ir žemyninėje šalies dalyje. 2016 m. birželio 2 d. duomenimis, dabar yra tik 1 108 nuolatinį apgyvendinimo vietų, į kurias priimami tik tarptautinės apsaugos prašytojai ir nelydimi nepilnamečiai.

⁽²⁾ <http://www.unhcr.org/news/briefing/2016/5/57480cb89/greece-unhcr-concerned-conditions-new-refugee-sites-urges-alternatives.html>

⁽³⁾ Nors pirmumas bus teikiamas perkėlimo reikalavimus atitinkantiems prašytojams, ši veikla bus naudinga ir tarptautinės apsaugos prašytojams, laukiantiems, kol pagal Dublino reglamentą galės prisijungti prie savo šeimos narių, esančių kitoje ES valstybėje narėje, taip pat prieglobsčio Graikijoje prašantiems asmenims, visų pirma priskiriamiems prie pažeidžiamųjų kategorijos, įskaitant nelydimus ir atskirtus vaikus, asmenis su negalia, vyresnio amžiaus asmenis, vienišius tėvus ar motinas, sergančiuosius lėtinėmis ligomis, neščiąsias ir kt.

⁽⁴⁾ <http://data.unhcr.org/mediterranean/country.php?id=83>

⁽⁵⁾ Įstatymo Nr. 4375/2016 3 straipsnio 3 dalis.

⁽⁶⁾ Pagal Įstatymo Nr. 4375/2016 2 straipsnio 3 ir 4 dalis, kur nustatytas Prieglobsčio tarnybai samdytinų darbuotojų skaičius.

vertinimą, o jį atliekant reikėtų atsižvelgti į prašymų suteikti prieglobstį, kuriuos, kaip tikėtina, Graikijos prieglobsčio tarnyba turėtų išnagrinėti vienu metu, skaičių ir turimų darbuotojų, kurių reikia arba greičiausiai reikės tiems prašymas išnagrinėti, skaičių;

- (15) naujoji Apeliacinė institucija ir apeliaciniai komitetai, nustatyti neseniai priimtu teisės aktu (Įstatymu Nr. 4375/2016), turėtų būti laipsniškai steigiami ir pradėti visiškai veikti iki 2016 m. pabaigos. Kadangi numatoma, kad ateinančiais mėnesiais Graikijoje gerokai padaugės prašymų, labai svarbu, kad veiktų visus reikiamus darbuotojus turinti Apeliacinė institucija, gebanti išnagrinėti apeliacinius skundus, kurių, kaip numatoma, gerokai padaugės. Sprendime dėl M.S.S visų pirma kritikuota tai, kad Graikijoje nėra veiksmingos teisinės gynybos galimybių, taigi būtina užtikrinti, kad, ateityje, galbūt atnaujinus perdavimą pagal Dublino reglamentą, prieglobsčio prašytojai turėtų veiksmingų galimybių teismine tvarka apskųsti neigiamą sprendimą dėl jų prašymo;
- (16) kol kas, seniesiems neišnagrinėtų prašymų apeliaciniams komitetams, įsteigtiems prieglobsčio prašytojų apeliaciniams skundams dėl Graikijoje neišnagrinėtų prašymų nagrinėti, suteiktas papildomas įgaliojimas. Pereinamuoju laikotarpiu šie neišnagrinėtų prašymų apeliaciniai komitetai ketina, be daugybės apeliacinių skundų dėl pirmosios instancijos sprendimų, nagrinėti ir apeliacinius skundus dėl sprendimų, kad prašymas yra nepagrįstas, įgyvendinant ES ir Turkijos pareiškimą;
- (17) didesnė pažanga padaryta nagrinėjant ilgą laiką neišnagrinėtus prašymus pagal „senąją tvarką“, nustatytą Prezidento dekretu Nr. 114/2010. Šiuo metu dar nėra išnagrinėti maždaug 13 975 prašymai (iš visų maždaug 51 000 prašymų, 2013 m. pradžioje laikytų neišnagrinėtais). Graikijos valdžios institucijos išpareigojo humanitariniais tikslais leidimą suteikti asmenims, kurių prašymas suteikti prieglobstį nenagrinėtas ilgą laiką ir kurie atitinka reikalavimus, kad galėtų gauti leidimą gyventi šalyje dėl humanitarinių arba kitų išskirtinių priežasčių, kaip nustatyta Graikijos įstatyme Nr. 4375/2016. Numatoma, kad įgyvendinant šią priemonę bus išnagrinėta apie 10 000 susikaupusių neišnagrinėtų prašymų. Leidimas gyventi šalyje bus suteiktas dviem metams ir galės būti pratęstas ⁽¹⁾. Juo bus užtikrintos tokios pat teisės ir išmokos, kokios užtikrinamos ir tiems, kam Graikijoje suteiktas papildomos apsaugos statusas ⁽²⁾. Graikija turėtų toliau siekti pažangos ir išnagrinėti susikaupusius apeliacinius skundus, užtikrinant, kad prašytojai, kurių apeliacinis skundas neišnagrinėtas, turėtų galimybę naudotis teise į veiksmingą teisinę gynybą;
- (18) naujajame įstatyme (Įstatyme Nr. 4375/2016) nustatyta, kad prašytojams apeliacinio skundo teikimo etape turi būti teikiama nemokama teisinė pagalba; tačiau iki šiol Graikijos valdžios institucijos praktiškai neteikė jokios nemokamos teisinės pagalbos. Baigiamas rengti ministerijos sprendimas dėl teisinės pagalbos teikimo įgyvendinimo pagal Įstatymą Nr. 4375/2016, o 2016 m. birželio 8 d. Graikijos valdžios institucijos paskelbė kvietimą teikti paraiškas dėl nemokamos teisinės pagalbos teikimo ir atstovavimo 6 750 reikalavimus atitinkančių prašytojų apeliacinio skundo teikimo etape pagal Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (PMIF) lėšomis finansuojamą nacionalinę programą, kuria siekiama padėti sudaryti teisinę pagalbą teikiančių teisininkų sąrašą ⁽³⁾. Šias paraiškas galima teikti iki 2016 m. birželio 24 d. Be to, su UNHCR pasirašytas dotacijų susitarimas dėl iš viso 30 mln. EUR, finansuojamas ES pagalbos ekstremaliosios situacijos atveju lėšomis. Be kitų priemonių, UNHCR šias lėšas naudos nemokamai teisei pagalbai tarptautinės apsaugos prašytojams teikti apeliacinio skundo teikimo etape; pagalba bus teikiama iki keturių mėnesių, kol Graikijos valdžios institucijos, kaip tikimasi, įdiegs savo nemokamą teisinę pagalbos sistemą. Graikija turėtų nedelsiant imtis būtinų veiksmų, kad galėtų užtikrinti su prieglobsčio suteikimo tvarka susijusią teisę į nemokamą teisinę pagalbą;
- (19) Naujajame Įstatyme Nr. 4375/2016 numatytas naujas Priėmimo direktoratas ir Socialinės integracijos direktoratas, juose abiejuose turėtų būti specializuoti nelydimų nepilnamečių priėmimo ir integracijos departamentai, taip pat turėtų būti skiriamas atstovas. Nepaisant to, siekiant užtikrinti, kad nelydimiems nepilnamečiams būtų praktiškai užtikrintos tinkamos procedūrinės garantijos ir priėmimo sąlygos, Graikijos valdžios institucijos dar turi patvirtinti įgyvendinimo priemones. Nors Graikijos Vyriausybė jau priėmė ministerijos sprendimą dėl prieglobsčio prašančių nelydimų nepilnamečių amžiaus nustatymo ⁽⁴⁾, dar reikia priimti Prezidento dekretą, kuriame būtų išdėstytos nuostatos dėl veiksmingos globos sistemos;
- (20) 2016 m. birželio mėn. duomenimis, Graikijoje iš viso buvo 585 vietos nelydimiems nepilnamečiams priimti. Šio vietos dabar visos užpildytos, o vietos laukiančių nelydimų nepilnamečių, kuriuos reikia tinkamai apgyvendinti, sąrašas dabar yra 625 asmenys. Remiantis Graikijos valdžios institucijų Komisijai 2016 m. birželio 8 d. atsiųstu raštu, Graikija iki 2016 m. liepos mėn. pabaigos ketina įsteigti dar 800 priėmimo vietų, skirtų nelydimiems nepilnamečiams. Graikija turi užtikrinti tinkamą skaičių priėmimo centrų, skirtų nelydimiems nepilnamečiams, kad būtų galima apgyvendinti visus nelydimus nepilnamečius;

⁽¹⁾ Įstatymo Nr. 4375/2016 22 straipsnio 3 dalis.

⁽²⁾ Prezidento dekretu Nr. 114/2010 28 straipsnis.

⁽³⁾ <http://asylo.gov.gr/?p=2802>

⁽⁴⁾ 2016 m. vasario 16 d. Ministerijos sprendimas Nr. 1982 (Oficialusis leidinys, B' 335).

- (21) NVO vis dažniau reiškia susirūpinimą, kad daug vaikų Graikijoje neturi galimybių mokytis, o nelydimų nepilnamečių padėtis apskritai nesaugi, taip pat teigiama, kad vaikai tebelaikomi sulaikyti, kol bus rasta, kur juos tinkamai apgyvendinti;
- (22) Europos Komisija, siekdama padėti Graikijai pasiekti, kad jos prieglobsčio valdymo sistema atitiktų ES standartus, šaliai skyrė daug lėšų;
- (23) nuo 2015 m. pradžios Graikijai iš vidaus reikalų fondų (PMIF ir Vidaus saugumo fondo (VSF)) iš viso skirta 262 mln. EUR dydžio pagalba ekstremaliosios situacijos atveju; lėšos skirtos tiesiogiai Graikijos valdžios institucijoms arba per Sąjungos agentūras ir Graikijoje veikiančias tarptautines organizacijas, iš jų apie 81 mln. EUR skirta 2016 m. gegužės mėn. 56 mln. EUR dydžio skubus finansavimas 2016 m. gegužės 20 d. buvo skirtas Graikijos valdžios institucijoms (13 mln. EUR), TMO (13 mln. EUR) ir UNHCR (30 mln. EUR); šiuo finansavimu siekiama padidinti Graikijos valdžios institucijų pajėgumą registruoti naujai atvykstančius migrantus ir nagrinėti jų prašymus suteikti prieglobstį, suteikti geresnes sąlygas pažeidžiamiems migrantams ir pagerinti registracijos ir prieglobsčio suteikimo procesą skiriant papildomų žmogiškųjų išteklių, užtikrinant geresnę IT infrastruktūrą, didinant vertėjų žodžių skaičių ir užtikrinant geresnes galimybes gauti informaciją. 2016 m. gegužės 24 d. Komisija 25 mln. EUR dydžio skubų finansavimą (PMIF) skyrė EASO, kad šis galėtų didinti savo pajėgumą toliau remti Graikijos valdžios institucijas. Šiuo finansavimu bus padedama įgyvendinti Komisijos, Graikijos valdžios institucijų ir susijusių suinteresuotųjų šalių kartu parengtą reagavimo į ekstremalią situaciją planą, kuriuo siekiama vietoje taisyti susidariusią humanitarinę padėtį, taip pat įgyvendinti kovo 18 d. ES ir Turkijos pareikimą;
- (24) šia pagalba ekstremaliosios situacijos atveju papildomi 509 mln. EUR, kurie Graikijai buvo skirti 2014–2020 m. laikotarpiui pagal jos nacionalines programas, įgyvendinamas PMIF ir VSF lėšomis, taigi Graikija yra pirmoji ES valstybė narė, gavusi ES vidaus reikalų fondų lėšų;
- (25) Graikija turėtų užtikrinti, kad visi šie finansiniai ištekliai nedelsiant būtų kuo efektyviau ir geriau panaudoti. Tam reikia skubiai baigti Graikijos nacionalinių programų, finansuojamų vidaus reikalų fondų (PMIF ir VSF) lėšomis, vykdomą peržiūrą, kuria siekiama programas suderinti su naujais prioritetais. Taip pat reikėtų kuo skubiau baigti už tų lėšų valdymą atsakingos institucijos perkėlimą į ministeriją, kuri taip pat valdo struktūrinių fondų lėšas, kad būtų užtikrintas veiksmingesnis turimų išteklių naudojimas. Graikija turėtų pirmiausia išspręsti keletą praktinių įgyvendinimo klausimų (aprupinimas darbuotojais, valdymas ir kontrolė, audito nuomonė, oficialus pranešimas), kad naujoji atsakinga institucija galėtų pradėti veikti iki 2016 m. liepos mėn.;
- (26) kaip pripažįstama 2016 m. kovo 4 d. Komisijos komunikate „Grįžimas prie Šengeno erdvės nuostatų“⁽¹⁾, užtikrinti visišką Dublino sistemos veikimą – neatimama dalis platesnio masto pastangų stabilizuoti prieglobsčio, migracijos ir sienų politiką. Dėl šių veiksmų ne vėliau kaip iki 2016 m. gruodžio mėn. Šengeno erdvė vėl turėtų įprastai veikti. Todėl svarbu, kad Graikija skubiai imtųsi šioje rekomendacijoje nustatytų likusių veiksmų, siekiant užtikrinti, kad per tą patį laikotarpį ir ne vėliau kaip iki 2016 m. gruodžio mėn. perdavimas Graikijai pagal Dublino reglamentą galėtų būti atnaujintas. Kartu, remiantis valstybių narių solidarumo ir dalijimosi našta siekais, pirmumas turėtų būti teikiamas Komisijos siūlomam⁽²⁾ Dublino nuostatų pertvarkymui;
- (27) Graikijos reguliariai teikiamose ataskaitose apie pažangą, daromą įgyvendinant šiuos veiksmus, taip pat kituose atitinkamuose dokumentuose, įskaitant visas būsimas UNCHR ir kitų atitinkamų organizacijų ataskaitas, turėtų būti aiškiai įvertinta, ar sudarytos tinkamos sąlygos, kad valstybės narės galėtų atnaujinti atskirų asmenų perdavimą Graikijai pagal Dublino reglamentą, atsižvelgiant į tai, kad perduodamų asmenų skaičius ir tai, kokiai kategorijai priklausantys asmenys turėtų būti perduodami, turėtų priklausyti nuo konkrečios pažangos. Graikija turėtų pateikti atnaujintą 2016 m. balandžio–birželio mėn. ataskaitą, jeigu 2016 m. birželio mėn. dar nebuvo pateikta kas mėnesį teikiama kito ataskaitinio laikotarpio ataskaita;
- (28) Komisija numato nuodugniai vertinti padarytą pažangą ir prireikus atnaujinti konkrečias rekomendacijas, kurias ji turėtų pateikti 2016 m. rugsėjo mėn.;

⁽¹⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai „Grįžimas prie Šengeno erdvės nuostatų. Veiksmų planas“, COM(2016) 120 final, 2016 m. kovo 4 d.

⁽²⁾ COM(2016)270 final.

- (29) jeigu būtų atnaujintas asmenų perdavimas Graikijai pagal Dublino reglamentą, turėtų būti atsižvelgiama ir į tai, kad Graikijai dar reikia susitvarkyti su galimai dideliu skaičiumi naujų prieglobsčio prašytojų, visų pirma dėl to, kad vykdomas vadinamasis išankstinis registravimas, taigi turėtų būti stengiamasi Graikijai neužkrauti nepakeliamos naštos;
- (30) atsakomybė dėl sprendimo atnaujinti atskirų asmenų perdavimą tenka tik valstybių narių valdžios institucijoms, kontroliuojamoms teismų, kurie gali kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą prašydami priimti prejudicinį sprendimą dėl Dublino reglamento aiškinimo,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

PRIĖMIMO SĄLYGOS IR INFRASTRUKTŪRA

1. Graikija turėtų užtikrinti, kad būtų pakankamai priėmimo centrų ir kad priėmimo sąlygos visuose tarptautinės apsaugos prašytojams skirtuose priėmimo centruose atitiktų ES teisės aktuose, visų pirma Direktyvoje 2013/33/ES, nustatytus standartus. Visų pirma Graikija turėtų bent:
 - a) įsteigti reikiamą skaičių nuolatinių atvirų priėmimo centrų, atitinkančių priimamų arba numatomų priimti tarptautinės apsaugos prašytojų skaičių ir galinčių, vykstant prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procesui, tinkamomis sąlygomis apgyvendinti visus tarptautinės apsaugos prašytojus ir jų išlaikytinius;
 - b) užtikrinti, kad būtų reikiamas skaičius nuolatinių atvirų priėmimo centrų arba kad tiek centrų būtų galima labai greitai įsteigti, siekiant apgyvendinti nenumatytus tarptautinės apsaugos prašytojų srautus, ir kad visi tokie tarptautinės apsaugos prašytojai ir jų išlaikytiniai būtų apgyvendinti tinkamomis sąlygomis;
 - c) užtikrinti, kad šiuose centruose vienišiams vyrams, vienišoms moterims, šeimoms ir pažeidžiamiems asmenims, visų pirma nelydimiems nepilnamečiams, būtų atskiros atviros apgyvendinimo vietos, kuriose būtų galima užtikrinti privatumą ir šeimos vienovę;
 - d) užtikrinti, kad prieglobsčio prašantys nelydimi nepilnamečiai būtų nedelsiant tinkamai apgyvendinti ir nebūtų laikomi sulaikyti standartų neatitinkančiomis sąlygomis. Graikija turėtų skubiai įsteigti būtinas apgyvendinimo vietas, skirtas nelydimiems nepilnamečiams, ir užtikrinti, kad tos vietos būtų tvarios;
 - e) užtikrinti, kad apgyvendinimo vietos būtų prižiūrimos ir kad būtų teikiamos įvairios sutartinės paslaugos, pavyzdžiui, valymo, sanitarinės ir maitinimo, taip pat kad tam būtų skiriamas tinkamas finansavimas, siekiant išvengti paslaugų pertrūkių;
 - f) užtikrinti, kad Graikijoje visi laikinieji centrai būtų pagerinti ir kad vietose, kuriose apgyvendinami prieglobsčio prašytojai, liekantys Graikijoje, kol vyksta prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūra, būtų teikiamos visos pirmiau paminėtos paslaugos.

Visuose priėmimo centruose priėmimo sąlygos taip pat turėtų būti tokios, kad:

- a) prašytojai galėtų gauti būtiną sveikatos priežiūrą, t. y. turėtų būti teikiama bent skubioji medicinos pagalba ir užtikrinamas būtiniausias ligų ir sunkių psichikos sutrikimų gydymas;
- b) kol vyksta prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūra, nepilnamečiai turėtų turėti veiksmingų galimybių patekti į valstybinę švietimo sistemą, įskaitant kalbos pamokas, kad nebūtų nė vieno nesimokančio vaiko.

Graikijos valdžios institucijos turėtų atlikti poreikių vertinimą, t. y. įvertinti bendrą reikiamą priėmimo pajėgumą ir to pajėgumo pobūdį, ir, atsižvelgiant į pokyčius, tą vertinimą nuolat atnaujinti. Šiuo poreikių vertinimu reikėtų nuolat remtis nustatant 1 rekomendacijos a ir b punktuose nurodytus pajėgumus. Graikijos valdžios institucijos taip pat turėtų užtikrinti nuolatinį visos šios infrastruktūros valdymą ir koordinavimą ir tai, kad atsakingos ministerijos tam turėtų pakankamų išteklių.

GALIMYBĖ PASINAUDOTI PIRMOSIOS INSTANCIJOS PRIEGLBSČIO PRAŠYMO NAGRINĖJIMO TVARKA IR TAM REIKALINGAIS IŠTEKLIAIS

2. Graikija turėtų toliau stengtis užtikrinti, kad visi tarptautinės apsaugos prašytojai turėtų veiksmingą galimybę pasinaudoti prieglobsčio prašymo nagrinėjimo tvarka, t. y.:
 - a) skubiai pasamdytų darbuotojų ir užtikrintų, kad Prieglobsčio tarnyboje būtų pakankamai darbuotojų ir visi biurai galėtų visiškai veikti bei gebėti laiku nagrinėti visus prieglobsčio prašymus. Tam reikia skubiai įdiegti samdymo tvarką, nes prašymus nagrinėjančių darbuotojų ir kitų Prieglobsčio tarnybai reikalingų darbuotojų reikia vis daugiau;

- b) skubiai atidaryti papildomus regioninius prieglobsčio biurus Atikos (Pirėjo) regione, Koso, Lero, Kretos (Heraklione) salose, Vakarų Graikijoje (Patruose), Tesalijoje ir Epyre (Vole ir Janinoje);
- c) užtikrinti veiksmingą prašymų valdymo tvarką ir garantuoti, kad prašymų nagrinėjimas būtų gerai organizuotas ir kad institucijos labiau gebėtų vertinti esamus veiklos rezultatus, nustatyti galimas problemines sritis ir planuoti būsimą išteklių poreikį;
- d) užtikrinti, kad kiekviename Prieglobsčio tarnybos biure būtų reikiamas skaičius administracijos darbuotojų, galinčių rezervuoti pokalbius, paskirti registracijos laiką, užsakyti vertėjus žodžiu ir valdyti bendrą kiekvieno biuro darbo srautą, kad prieglobsčio prašymų nagrinėjimo procesas būtų sklandus.

Graikijos prieglobsčio tarnyba, remdamasi išsamiu ir nuolatiniu vertinimu, turėtų nustatyti, kiek darbuotojų, tikėtina, reikės gaunamiems prieglobsčio prašymams išnagrinėti per šešių mėnesių terminą, nustatytą Direktyvoje 2013/32/ES. Šis poreikių vertinimas turėtų būti nuolat atnaujinamas, taip pat turėtų būti įtraukiama informacija apie pagal 2 rekomendacijos a punktą pasamdytinų darbuotojų skaičių.

APELIACINĖ INSTITUCIJA

- 3. Graikija turėtų užtikrinti, kad nedelsiant pradėtų veikti naujoji Apeliacinė institucija ir kad joje būtų reikiamas skaičius apeliacinių komitetų, priimančių sprendimus dėl tarptautinės apsaugos prašymų, ir kad komitetuose būtų pakankamai darbuotojų visiems neišnagrinėtiems ir būsimiems skundams išnagrinėti. Visų pirma Graikija turėtų:
 - a) užtikrinti, kad būtų pakankamai žmogiškųjų išteklių ir komitetų, kurių Apeliacinei institucijai reikės prašytojų pateiktiems apeliaciniais skundams nagrinėti, ir šį vertinimą nuolat atnaujinti;
 - b) skubiai paskirti visus būtinus Apeliacinės institucijos ir komitetų darbuotojus, įskaitant kiekvienam komitetui skirtus pagalbinius darbuotojus;
 - c) skubiai pasiekti, kad Apeliacinė institucija ir komitetai pradėtų veikti;
 - d) kuo greičiau ir ne vėliau kaip iki 2016 m. pabaigos išnagrinėti visus neišnagrinėtus prašymus atlikti administracinių sprendimų dėl tarptautinės apsaugos teisminę peržiūrą.

Graikijos valdžios institucijos, remdamosi išsamiu ir nuolat atliekamu poreikių vertinimu, turėtų nustatyti, kiek joms reikės apeliacinių komitetų, veikiančių prie naujosios Apeliacinės institucijos, visiems tarptautinės apsaugos prašytojų pateiktiems apeliaciniais skundams išnagrinėti ir žmogiškųjų išteklių, kad tie komitetai galėtų toliau sklandžiai veikti, kaip rekomenduojama 3 rekomendacijos a ir b punktuose.

TEISINĖ PAGALBA

- 4. Graikija turėtų užtikrinti, kad praktiškai būtų sudaryta veiksminga galimybė gauti nemokamą teisinę pagalbą ir kad visiems prieglobsčio prašytojams būtų teikiama būtina teisinė pagalba, susijusi su administracinių sprendimų tarptautinės apsaugos teismine peržiūra. Visų pirma Graikija turėtų:
 - a) skubiai priimti ir veiksmingai įgyvendinti ministerijos sprendimą dėl nemokamos pagalbos paslaugų teikimo;
 - b) iš nacionalinės PMIF programos skirti būtiną finansavimą teisei pagalbai teikti ir skubiai parengti registruotųjų teisininkų, galinčių prašytojams šias paslaugas Graikijoje teikti apeliacinių skundų teikimo etape, sutartį.

POŽIŪRIS Į NELYDIMUS NEPILNAMEČIUS IR PAŽEIDŽIAMUS ASMENIS VYKSTANT PRIEGLOBSČIO PRAŠYMO NAGRINĖJIMO PROCESUI

- 5. Graikija turėtų užtikrinti, kad būtų nustatyta tinkama pažeidžiamų prašytojų, įskaitant nelydimus nepilnamečius, nustatymo ir elgesio su jais tvarka. Visų pirma Graikija turėtų:
 - a) skubiai nustatyti tinkamą globos tvarką; tai ji turėtų padaryti priimdama būtiną Prezidento dekretą dėl atitinkamų Įstatymo Nr. 4375/2016 nuostatų įgyvendinimo;

- b) nustatyti, kiek darbuotojų reikia Priėmimo direktoratui ir Nelydimų nepilnamečių apsaugos departamentui, kad pagal prieglobsčio teisinę būty galima teikti būtinas garantijas, susijusias su šeimos paieška, ir užtikrinti atstovavimą nepilnamečiui pagal įstatymą, ir tuos darbuotojus pasamdyti;
- c) užtikrinti, kad prašytojų, turinčių specialių procedūrinių ir priėmimo poreikių, nustatymo tvarka būtų praktiškai įgyvendinama, kad šiem prašytojams būtų teikiama būtina psichologinė pagalba, visų pirma tais atvejais, kai jie galėjo būti nukentę nuo seksualinio smurto, išnaudojimo ar prekybos žmonėmis.

ES LĖŠŲ NAUDOJIMAS ĮGYVENDINANT NACIONALINES PROGRAMAS

- 6. Graikija turėtų užtikrinti, kad būtų panaudotos visos gausiai skiriamos ES lėšos, visų pirma nedelsdama sutelkti išteklius, turimus pagal PMIF ir VSF nacionalines programas, ir ieškoti galimybių gauti papildomų lėšų iš struktūrinių fondų. Tam Graikija turėtų skubiai baigti vykdomą nacionalinių programų peržiūrą, kuria siekiama programas geriau suderinti su naujais prioritetais, taip pat užtikrinti, kad nedelsiant pradėtų veikti naujoji institucija, atsakinga už vidaus reikalų fondų valdymą.

ATASKAITŲ APIE VEIKSMUS, KURIŲ IMTASI, TEIKIMAS

- 7. Graikijos prašoma iki birželio 30 d. pateikti ataskaitą, kurioje būtų apžvelgta pažanga, padaryta įgyvendinant šią ir vasario 10 d. rekomendacijas. Vėliau Graikija iki kiekvieno mėnesio pabaigos turėtų Komisijai teikti pažangos, padarytos įgyvendinant šioje rekomendacijoje nustatytas priemonės, ataskaitą. Ataskaitose taip pat turėtų būti nurodyta, kaip Graikijos valdžios institucijos užtikrino arba planuoja užtikrinti būtinus žmogiškuosius ir materialinius išteklius, nurodytus šios rekomendacijos 1–5 punktuose. Šiose ataskaitose taip pat turėtų būti aprašytas nuolat atliekamas šios rekomendacijos 1–3 punktuose nurodytas poreikių vertinimas, kuriuo yra arba buvo grindžiamos planuojamos ir įgyvendinamos priemonės. Kiekvienoje ataskaitoje taip pat turėtų būti ši informacija:
 - a) bendros esamos ir planuojamos nuolatinės ir laikinos galimybės priimti tarptautinės apsaugos prašytojus ir tų galimybių pobūdis;
 - b) bendras esamų ir planuojamų darbuotojų, nagrinėjančių prašymus suteikti prieglobstį, užregistruotus Prieglobsčio tarnyboje, ir dirbančių Priėmimo direktorate, skaičius ir
 - c) bendras esamas ir planuojamas darbuotojų ir komitetų, kurie Apeliacinės institucijos pastangomis laipsniškai pradėjo veikti, skaičius.

Priimta Briuselyje 2016 m. birželio 15 d.

Komisijos vardu
Dimitris AVRAMOPOULOS
Komisijos narys